

Avaldatud eesti keeles: oktoober 2018
Jõustunud Eesti standardina: oktoober 2018

MASINATE OHUTUS
Masinate elektriseadmed
Osa 1: Üldnõuded

Safety of machinery
Electrical equipment of machines
Part 1: General requirements
(IEC 60204-1:2016, modified)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- Euroopa standardi EN 60204-1:2018 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis jõustumistatee meetodil vastu võetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles oktoobris 2018;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2018. aasta oktoobrikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 17 „Madalpinge“, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus.

Standardi on tõlkinud Tallinna Tehnikaülikooli elektrotehnika instituudi professor Tõnu Lehtla, eestikeelse kavandi eksertiisi on teinud Tallinna Tehnikaülikooli elektrotehnika instituudi emeriitprofessor Endel Risthein, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 17 ekspertkomisjon koosseisus:

Alar Ollerma	AS Harju Elekter Elektrotehnika
Andres Beek	Elektrilevi OÜ
Mati Roosnurm	Eesti Elektroenergeetika Selts
Meelis Kärt	Tehnilise Järelevalve Amet
Olev Sinijärv	AS Raasiku Elekter
Raigo Viltrop	Draka Keila Cables AS
Raivo Teemets	TTÜ elektroenergeetika ja mehhatoonika instituut
Urmas Leitmäe	Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit
Ülo Treufeldt	TTÜ elektroenergeetika ja mehhatoonika instituut

Standardi mõnedele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatähisega EE.

Standardis sisalduvad arvväärtusrajad eessõnadega *alates* ja *kuni* sisaldavad alati, nagu ka senistes eestikeelsetes normdokumentides, kaasaarvatult rajaväärtust ennast.

Euroopa standardimisorganisatsioonid on teinud Euroopa standardi EN 60204-1:2018 rahvuslikele liikmetele kättesaadavaks 14.09.2018. Date of Availability of the European Standard EN 60204-1:2018 is 14.09.2018.

See standard on Euroopa standardi EN 60204-1:2018 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN 60204-1:2018. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 13.110; 29.020

Standardite reproduutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega: Koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

Taotluslikult tühjaks jäetud

EESTI STANDARD
EUROPEAN STANDARD
NORME EUROPÉENNE
EUROPÄISCHE NORM

EN 60204-1

September 2018

ICS 13.110; 29.020

Supersedes EN 60204-1:2006

English Version

**Safety of machinery - Electrical equipment of machines -
Part 1: General requirements
(IEC 60204-1:2016, modified)**

Sécurité des machines - Équipement électrique des
machines - Partie 1: Exigences générales
(IEC 60204-1:2016 , modifiée)

Sicherheit von Maschinen - Elektrische Ausrüstung von
Maschinen - Teil 1: Allgemeine Anforderungen
(IEC 60204-1:2016 , modifiziert)

This European Standard was approved by CENELEC on 2018-03-19. CENELEC members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration.

Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN-CENELEC Management Centre or to any CENELEC member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CENELEC member into its own language and notified to the CEN-CENELEC Management Centre has the same status as the official versions.

CENELEC members are the national electrotechnical committees of Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, Former Yugoslav Republic of Macedonia, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and the United Kingdom.

European Committee for Electrotechnical Standardization
Comité Européen de Normalisation Electrotechnique
Europäisches Komitee für Elektrotechnische Normung

CEN-CENELEC Management Centre: Rue de la Science 23, B-1040 Brussels

SISUKORD

EN 60204-1:2018 EESSÕNA	9
SISSEJUHATUS	10
1 KÄSITLUSALA	12
2 NORMIVIITED	13
3 TERMINID, MÄÄRATLUSED JA LÜHENDID	15
3.1 Terminid ja määratlused	15
3.2 Lühendid	34
4 ÜLDNÖUDED	34
4.1 Üldpõhimõtted	34
4.2 Seadmete valik	35
4.2.1 Üldsätted	35
4.2.2 Lülitusaparatuur	35
4.3 Elektritoide	35
4.3.1 Üldsätted	35
4.3.2 Vahelduvvoolutoide	36
4.3.3 Alalisvoolutoide	36
4.3.4 Eritoitesüsteemid	36
4.4 Füüsikaline keskkond ja talitusolud	36
4.4.1 Üldsätted	36
4.4.2 Elektromagnetiline ühilduvus	37
4.4.3 Ümbritseva õhu temperatuur	37
4.4.4 Õhuniiskus	37
4.4.5 Kõrgus merepinnast	37
4.4.6 Saasteained	37
4.4.7 Ioniseeriv ja mitteioniseeriv kiirgus	37
4.4.8 Vibratsioon, löögid ja rappumine	38
4.5 Transport ja ladustamine	38
4.6 Tõstevahendid	38
5 SISENEVA TOITEJUHI OTSASTUSED JA VÄLJALÜLITUS- NING TURVALAHUTUSAPARAADID	38
5.1 Siseneva toitejuhi otsastused	38
5.2 Välise kaitsejuhi ühendusklemm	39
5.3 Toiteahela turvalahutusaparaat	39
5.3.1 Üldsätted	39
5.3.2 Liik	39
5.3.3 Nõuded	40
5.3.4 Toite turvalahutusaparaadi lülitusvahendid	40
5.3.5 Erandlikud ahelad	41
5.4 Ootamatu käivitamise välimiseks ette nähtud väljalülitusseadmed	42
5.5 Elektriseadmete turvalahutusaparaadid	42
5.6 Kaitse mittevolitatud, ootamatu ja/või eksliku ühendamise eest	43
6 KAITSE ELEKTRILÖÖGI EEST	43
6.1 Üldsätted	43
6.2 Põhikaitse	43
6.2.1 Üldsätted	43
6.2.2 Ümbristega tagatav kaitse	44
6.2.3 Kaitse pingestatud osade isoleerimisega	45
6.2.4 Kaitse jäakpingete eest	45
6.2.5 Kaitsekatted	45

6.2.6	Paigaldamine väljapoole puuteküündivust või kaitsetõkete kasutamine.....	46
6.3	Rikkekitse	46
6.3.1	Üldsätted	46
6.3.2	Puutepinge tekke vältimine	46
6.3.3	Kaitse toite automaatse väljalülitamise teel	47
6.4	Maandatava kaitseväikepinge (PELV) kasutamine	48
7	SEADMETE KAITSE	48
7.1	Üldpõhimõtted	48
7.2	Liigvoolukitse	49
7.2.1	Üldsätted	49
7.2.2	Toitejuhid	49
7.2.3	Jõuahelad	49
7.2.4	Juhtimisahelad	49
7.2.5	Pistikupesad ja nende ühendusjuhid	50
7.2.6	Valgustusahelad	50
7.2.7	Transformatorid	50
7.2.8	Liigvoolukaitseaparaatide paigutus	50
7.2.9	Liigvoolukaitseaparaadid	50
7.2.10	Liigvoolukaitseaparaatide tunnussuurused ja sätted	51
7.3	Mootorite kaitse liigkuumenemise eest	51
7.3.1	Üldsätted	51
7.3.2	Liigkoormuskaitse	51
7.3.3	Liigtemperatuurikaitse	52
7.4	Kaitse ebanormaalse temperatuuri eest	52
7.5	Kaitse toitekatkestuse või pinge vähenemise ja järgneva taastumise eest	52
7.6	Mootori liigkiiruskaitse	52
7.7	Lisa maaühendus- ja rikkevoolukitse	52
7.8	Faasijärjestuskaitse	53
7.9	Kaitse pikse- ja lülitusliigpingete eest	53
7.10	Tunnus-lühisvool	53
8	POTENTSIAALIÜHTLUSTUS	53
8.1	Üldpõhimõtted	53
8.2	Kaitse-potentsiaaliühtlustusahel	56
8.2.1	Üldsätted	56
8.2.2	Kaitsejuhid	56
8.2.3	Kaitse-potentsiaaliühtlustusahela katkematus	57
8.2.4	Kaitsejuhi ühenduspunktid	58
8.2.5	Mobiilsed masinad	58
8.2.6	Lisa kaitse-potentsiaaliühtlustuse nõuded elektriseadmetele, mille vahelduv- või alalislekkevool maasse on üle 10 mA	58
8.3	Meetmed suurte lekkevoolude mõju piiramiseks	59
8.4	Talitus-potentsiaaliühtlustus	59
9	JUHTIMISAHELAD JA JUHTFUNKTSIOONID	60
9.1	Juhtimisahelad	60
9.1.1	Juhtimisahelate toide	60
9.1.2	Juhtimisahelate pinge	60
9.1.3	Kaitse	60
9.2	Juhtimisfunktsioonid	60
9.2.1	Üldsätted	60
9.2.2	Peatamisfunktsioonide kategooriad	60
9.2.3	Talitus	61
9.2.4	Kaabelsideta juhtimissüsteem	64

9.3	Kaitseblokeeringud	66
9.3.1	Blokeerunud ohutuspiirde taassulgemine või ennistamine	66
9.3.2	Talitluspiirangute ületamine	66
9.3.3	Abifunktsioonide toimimine	66
9.3.4	Eri toimingute vahelised ja vastulikumiste blokeeringud	66
9.3.5	Vastulülituspöördur	67
9.3.6	Ohutusfunktsioonide ja/või kaitsemeetmete peatamine	67
9.4	Juhtimisfunktsioonid törke korral	67
9.4.1	Üldnõuded	67
9.4.2	Riskide minimeerimise meetmed törke korral	68
9.4.3	Kaitse juhtimisahelate väärtalitluse eest	69
10	OPERAATORILIIDES JA MASINALE MONTEERITUD JUHTIMISSEADMED	75
10.1	Üldpõhimõtted	75
10.1.1	Üldnõuded	75
10.1.2	Asukoht ja paigaldamine	75
10.1.3	Kaitseaste	75
10.1.4	Asendiandurid	76
10.1.5	Teisaldatavad ja riputatavad juhtimispuldid	76
10.2	Aktivaatorid	76
10.2.1	Värvid	76
10.2.2	Märgistused	77
10.3	Signaaltuled ja -kuvarid	77
10.3.1	Üldsätted	77
10.3.2	Värvid	78
10.3.3	Plinkivad tuled ja kuvarid	78
10.4	Valgustatud surunupud	78
10.5	Pöördlikumisel pöhinevad juhtimisseadmed	78
10.6	Käivitusseadmed	79
10.7	Hädaseiskamisseadmed	79
10.7.1	Hädaseiskamisseadmete paigutus	79
10.7.2	Hädaseiskamisseadmete liigid	79
10.7.3	Hädaseiskamine toiteahela turvalahutusaparaadiga	79
10.8	Hädaväljalülitusseadmed	79
10.8.1	Hädaväljalülitusseadmete paigutus	79
10.8.2	Hädaväljalülitusseadmete liigid	79
10.8.3	Toite turvalahutusaparaadi kohalik opereerimine hädaväljalülituse sooritamisel	80
10.9	Lubav juhtimisseade	80
11	JUHTIMISAPARAATIDE ASUKOHT, PAIGALDAMINE JA ÜMBRISED	80
11.1	Üldnõuded	80
11.2	Asukoht ja paigaldamine	80
11.2.1	Ligipääsetavus ja hooldamine	80
11.2.2	Füüsikaline eraldamine ja rühmitamine	81
11.2.3	Soojuslikud toimed	81
11.3	Kaitseastmed	82
11.4	Ümbrised, uksed ja avad	82
11.5	Ligipääs elektriseadmetele	83
12	JUHTMED JA KAABLID	83
12.1	Üldnõuded	83
12.2	Juhid	83
12.3	Isolatsioon	84
12.4	Voolutaluvus normaalitlusel	85
12.5	Pingekadu juhtmetes ja kaablitest	86

12.6	Paindkaablid	87
12.6.1	Üldsätted	87
12.6.2	Mehaanilised tunnussuurused	87
12.6.3	Trumlile keritud kaablite voolataluvus	87
12.7	Kontaktjuhtmed, kontaktlatid ja kontaktröngaskoosted	88
12.7.1	Põhikaitse	88
12.7.2	Kaitsejuhid	88
12.7.3	Kaitsejuhi vooluvõtturid	88
12.7.4	Eemaldatavad lahutusfunktsiooniga vooluvõtturid	89
12.7.5	Õhkvaahemikud	89
12.7.6	Roomevahemikud	89
12.7.7	Juhistikusüsteemi jaotamine sektssionidesse	89
12.7.8	Kontaktjuhtmete, kontaktlatisüsteemide ja kontaktröngaskoostete ehitus ja paigaldamine	89
13	JUHISTIKE EHITUS	90
13.1	Ühendamine ja teekonna valik	90
13.1.1	Üldnõuded	90
13.1.2	Juhtmete ja kaablite kulgemine	90
13.1.3	Eri ahelate juhid	91
13.1.4	Vahelduvvooluahelate elektromagnetilised nähtused (pöörisvoolude välimine)	91
13.1.5	Induktiivse toitesüsteemi vooluvõtturi ja vooluvõtumuunduri vaheline ühendus	91
13.2	Juhtide tuvastamine	91
13.2.1	Üldnõuded	91
13.2.2	Kaitsejuhi ja kaitse-potentsiaaliühtlustusjuhi tuvastamine	92
13.2.3	Neutraaljuhi tuvastamine	92
13.2.4	Tuvastamine värvि järgi	92
13.3	Juhtmete ühendamine ümbriste sees	93
13.4	Juhistikud väljaspool ümbriseid	93
13.4.1	Üldnõuded	93
13.4.2	Välised suletud viigud	94
13.4.3	Ühendamine masina liikuvate elementidega	94
13.4.4	Masina seadmete omavaheline ühendamine	95
13.4.5	Pistikühendused	95
13.4.6	Lahtimonteerimine teisaldamiseks	96
13.4.7	Lisajuhid	96
13.5	Suletud paigaldus, ühenduskarbid ja muud karbid	96
13.5.1	Üldnõuded	96
13.5.2	Jäik metall-paigaldustoru ja selle läbiviigud	97
13.5.3	Painduv metall-paigaldustoru ja selle läbiviigud	97
13.5.4	Painduv mittemetall-paigaldustoru ja selle läbiviigud	97
13.5.5	Avatavad karbiksüsteemid	97
13.5.6	Masina lahtrid ja avatavad karbiksüsteemid	98
13.5.7	Ühenduskarbid ja muud karbid	98
13.5.8	Mootori klemmikarbid	98
14	ELEKTRIMOOTORID JA NENDEGA SEOTUD SEADMED	98
14.1	Üldnõuded	98
14.2	Mootorite kered	98
14.3	Mootorite mõõtmned	98
14.4	Mootorite paigaldus ja lahtrid	99
14.5	Mootori valikukriteeriumid	99
14.6	Mehaaniliste pidurite kaitseeadmed	99
15	PISTIKUPESAD JA VALGUSTUS	100
15.1	Lisatarvikute pistikupesad	100

15.2	Masina ja seadmete kohtvalgustus	100
15.2.1	Üldsätted.....	100
15.2.2	Toide.....	100
15.2.3	Kaitse.....	101
15.2.4	Sobitustarvikud	101
16	MÄRGISTAMINE, HOIATUSMÄRGID JA KOODTÄHISED	101
16.1	Üldpõhimõtted	101
16.2	Hoiatusmärgid.....	101
16.2.1	Elektrilöögiõht	101
16.2.2	Kuumade pindade oht.....	102
16.3	Funktсionalne tuvastamine	102
16.4	Elektriseadmete ümbriste märgistamine	102
16.5	Koodtähised	102
17	TEHNILINE DOKUMENTATSIOON.....	102
17.1	Üldpõhimõtted	102
17.2	Elektriseadmeid käsitlev informatsioon	103
18	KONTROLLIMINE.....	104
18.1	Üldpõhimõtted	104
18.2	Toite kaitseotstarbelise automaatse väljalülitumise kontrollimine	105
18.2.1	Üldsätted.....	105
18.2.2	Katsetus 1 – Kaitse-potentsiaaliühltlustusahela katkematuse kontroll	105
18.2.3	Katsetus 2 – Rikkesilmuse näivtakistuse ja vastava liigvoolukaitseparaadi rakendumise kontroll	105
18.2.4	Katsetusmeetodite rakendamine TN-süsteemides	106
18.3	Isolatsioonitakistuse kontroll	108
18.4	Pingekatsetused.....	109
18.5	Kaitse jäälpingete eest	109
18.6	Talitluskatsetused.....	109
18.7	Korduskatsetamine	109
	Lisa A (normlisa) Rikkekaitse toite automaatse väljalülitamise teel.....	110
	Lisa B (teatmelisa) Küsitlusvorm masinate elektriseadmete kohta	117
	Lisa C (teatmelisa) Standardisarja IEC 60204 selle osaga haaratavate masinate näited	121
	Lisa D (teatmelisa) Masinate elektriseadmete juhtmete ja kaablite voolutaluvis ja liigvoolukaitse	123
	Lisa E (teatmelisa) Hädatoimingufunktsioonide selgitus	129
	Lisa F (teatmelisa) Standardisarja IEC 60204 selle osa kasutamise juhis	130
	Lisa G (teatmelisa) Juhtide tüüpristlõigete võrdlemine	132
	Lisa H (teatmelisa) Meetmed elektromagnetiliste toimete vähendamiseks	134
	Lisa I (teatmelisa) Dokumentatsioon ja informatsioon	140
	Lisa ZA (normlisa) Normiviited rahvusvaheliste standarditele ja neile vastavatele Euroopa standarditele	142
	Lisa ZZ (teatmelisa) Euroopa Komisjoni direktiivide oluliste nõuete katmine	145
	Kirjandus	149

JOONISED

Joonis 1 – Tüüpilise masina ploks skeem	11
Joonis 2 – Lahklülit	41
Joonis 3 – Turva-kaitselülit	41
Joonis 4 – Masina elektriseadmete potentsiaaliühtlustusahela näide	55
Joonis 5 – Tingmärk IEC 60417-5019: kaitsemaandus	58
Joonis 6 – Tingmärk IEC 60417-5020: raam või kere	59
Joonis 7 – Meetod a. Trafost toidetavad maandatud juhtimisahelad	70
Joonis 8 – Meetod b1. Trafost toidetav maandamata juhtimisahel	71
Joonis 9 – Meetod b2. Trafost toidetav maandamata juhtimisahel	71
Joonis 10 – Meetod b3. Trafost toidetav maandamata juhtimisahel	72
Joonis 11 – Meetod c. Mähise maandatud keskpunktiga trafodest toidetavad juhtimisahelad	72
Joonis 12 – Meetod d1a. Trafota, maandatud toitesüsteemi liini- ja neutraaljuhi vahelle ühendatud juhtimisahel	73
Joonis 13 – Meetod d1b. Trafota, maandatud toitesüsteemi kahe liinijuhi vahelle ühendatud juhtimisahel	74
Joonis 14 – Meetod d2a. Trafota, maandamata toitesüsteemi liini- ja neutraaljuhi vahelle ühendatud juhtimisahel	74
Joonis 15 – Meetod d2b. Trafota, maandamata toitesüsteemi kahe liinijuhi vahelle ühendatud juhtimisahel	74
Joonis 16 – Tingmärk IEC 60417-5019	92
Joonis 17 – Tingmärk IEC 60417-5021	92
Joonis 18 – Hoiatusmärk ISO 7010-W012	101
Joonis 19 – Hoiatusmärk ISO 7010-W017	102
Joonis A.1 – Mõõteahela tüüpiline skeem rikkesilmuse näivtakistuse (Z_s) mõõtmisel TN-süsteemis	112
Joonis A.2 – Mõõteahelate tüüpiline skeem rikkesilmuse näivtakistuse (Z_s) mõõtmisel elektriajamite ahelas TN-süsteemis	113
Joonis A.3 – Mõõteahelate tüüpiline skeem rikkesilmuse näivtakistuse (Z_s) mõõtmisel TT-süsteemis	116
Joonis A.4 – Mõõteahelate tüüpiline skeem rikkesilmuse näivtakistuse (Z_s) mõõtmisel TT-süsteemi elektriajamite ahelas	116
Joonis D.1 – Juhtmete või kaablite arvust sõltumatud paigaldusviisid	124
Joonis D.2 – Juhtide ja kaitseparaatide parameetrid	126
Joonis H.1 – Möödaviigujuhi kasutamine varjestuse tugevdamiseks	135
Joonis H.2 – Kaablite püstse eraldamise ja lahutamise näited	137
Joonis H.3 – Kaablite rõhtsa eraldamise ja lahutamise näited	137
Joonis H.4 – Kaablite paigutamine metallist kaablirennides	138
Joonis H.5 – Metallist kaablirennide või kaablikarbikute vahelised ühendused	138
Joonis H.6 – Metall-kaablikarbikute katkestamine tuletõkkeseintes	139

TABELID

Tabel 1 — Välise kaitsejuhi vasksoone minimaalne ristlõige.....	39
Tabel 2 — Toiteahelate aktivaatorite tingmärgid	77
Tabel 3 — Masina talitusaktivaatorite tingmärgid	77
Tabel 4 — Signaaltulede värvid ja nende tähendused sõltuvalt masina talitusoludest	78
Tabel 5 — Vaskjuhtide vähimalt nõutavad ristlõiked.....	84
Tabel 6 — Näited polüvinüülkloriidisolatsiooniga vasksoontega juhtmete või kaablite voolutaluuvuse (I_z) kohta püsitalitusel eri paigaldusviisi korral ümbruse temperatuuril +40 °C.....	86
Tabel 7 — Trumlide keritud kaablite voolutaluuvuse vähendustegurid.....	88
Tabel 8 — Paindkaablite minimaalne lubatav painderaadius sundpaigutusel.....	95
Tabel 9 — Katsetusmeetodite rakendamine TN-süsteemides	107
Tabel 10 — Näited kaitseseadme ja koormuse vaheliste kaablite suurimast pikkusest TN-süsteemis	108
Tabel A.1 — TN-süsteemide enimalt lubatavad lahutusajad	110
Tabel A.2 — TT-süsteemide enimalt lubatavad lahutusajad	115
Tabel D.1 — Parandustegurid	123
Tabel D.2 — Voolu I_z vähendustegurid rühmitamise korral.....	125
Tabel D.3 — Mitmesooneliste kaablite voolu I_z vähendustegurid ristlõikel kuni 10 mm ²	125
Tabel D.4 — Juhtide liigitus	126
Tabel D.5 — Juhtide enimalt lubatav temperatuur normaalititusel ja lühiseoludes	127
Tabel F.1 — Rakenduste valik.....	131
Tabel G.1 — Juhtide mõõtmete võrdlus	132
Tabel H.1 — Vähimad vaheaugused joonisele H.2 vastavate metall-kaabliennide kasutamisel	136
Tabel I.1 — Dokumentatsioon ja rakendamisvõimalik informatsioon	140

EN 60204-1:2018 EESSÕNA

See dokument (EN 60204-1:2018) koosneb IEC tehnilise komitee TC 44 „Safety of machinery - Electrotechnical aspects“ koostatud standardi IEC 60204-1:2016 ja CENELEC-i tehnilise komitee TC 44X „Safety of machinery: electrotechnical aspects“ koostatud ühismuudatustega tekstist.

Kehtestati järgmised tähtpäevad:

- viimane tähtpäev Euroopa standardi kehtestamiseks riigi (dop) 2019-03-14 tasandil identse rahvusliku standardi avaldamisega või jõustumisteate meetodil kinnitamisega
- viimane tähtpäev Euroopa standardiga vastuolus olevate (dow) 2021-09-14 rahvuslike standardite tühistamiseks

See dokument asendab standardit EN 60204-1:2006.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. CENELEC ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest.

Peatükkide, jaotiste, märkuste, tabelite, jooniste ja lisade, mis on lisatud standardile IEC 60204-1:2016, numbri ette on pandud eesliide „Z“.

Standard on koostatud mandaadi alusel, mille on Euroopa Elektrothenika Standardimiskomiteele (CENELEC) andnud Euroopa Komisjon ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon, ja see toetab EL-i direktiivi(de) olulisi nõudeid.

Teave EL-i direktiivide kohta on esitatud teatmelisades ZZA ja ZZB, mis on selle dokumendi lahutamatud osad.

Jõustumisteade

CENELEC on rahvusvahelise standardi IEC 60204-1:2016 teksti koos kokkulepitud ühismuudatustega üle võtnud Euroopa standardina.

EE MÄRKUS Selles standardis on rahvusvahelise standardi ühismuudatused tähistatud püstkriipsuga teksti välismisel veerisel.

SISSEJUHATUS

See standardisarja IEC 60204 osa näeb ette nõuded ja soovitused masinate elektriseadmete kohta, et tagada

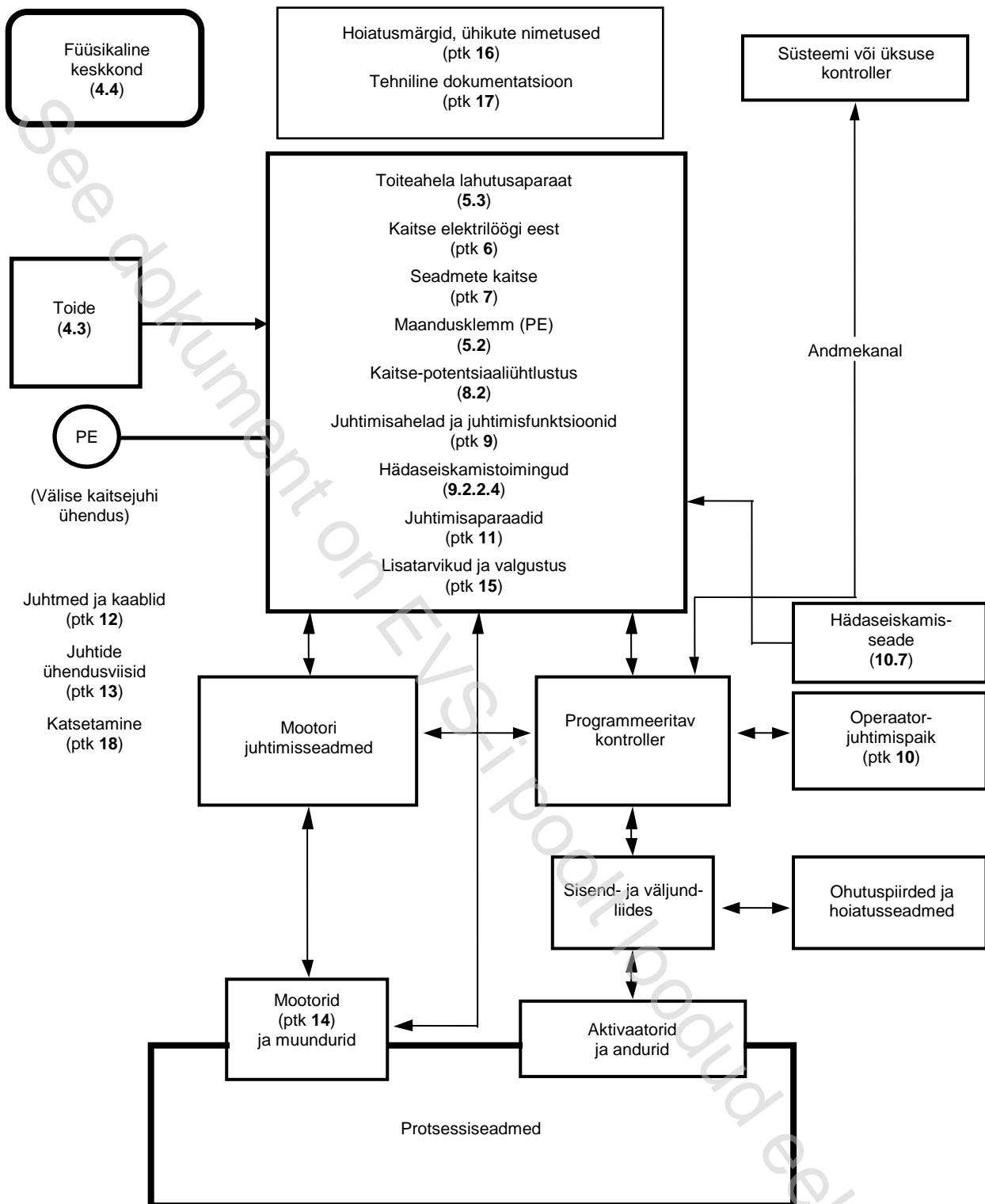
- inimeste ja vara ohutus,
- täielik juhitavus,
- hõlbus käit ja hooldamine.

Lisajuhised standardisarja IEC 60204 selle osa kasutamise kohta on esitatud lisas F.

Joonis 1 on esitatud eesmärgil tagada arusaamine masina eri osade ning nendega kaasnevate seadmete vastastikustest seostest. Joonis 1 on tüüpilise masina ja selle juurde kuuluvate seadmete plokskeem, mis näitab standardisarja IEC 60204 selles osas käsitletavate elektriseadmete mitmesuguseid elemente. Sulgudes () olevad numbrid viitavad standardisarja IEC 60204 selle osa jaotistele. Joonisel 1 näidatakse, et masina moodustavad tegelikult kõik elemendid kokku, sealhulgas kaitsevahendid, tööriistad, abiseadmed, tarkvara ja tehnilised dokumentid; üks või mitu koos töötavat masinat, millel on tavaliselt vähemalt üks talitusjärelevalve juhtimistasand, moodustavad tootmisüksuse või -süsteemi.

EE MÄRKUS IEC 60204 eessõna järgi sisaldb see väljaanne vörreledes eelmise, aastal 2005 ilmunud väljaandega järgmisi olulisi tehnilisi muudatusi:

- a) on lisatud jõuajamisüsteemide (*power drive systems*, PDS) rakendamisega seotud nõuded,
- b) on asendatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuded,
- c) on selgitatud liigpingekaitse nõudeid,
- d) on lisatud elektriseadmete tunnuslühisvoolu määramise nõuded,
- e) on asendatud kaitse-potentsiaaliütlustuse nõuded ja sellekohased terminid,
- f) on asendatud peatükk 9, sealhulgas nõuded, mis puudutavad jõuajamisüsteemide ohutut momenti, hädaseiskamist ja juhtimisahelate kaitset,
- g) on asendatud aktivaatorite ja juhtseadmete tähised,
- h) on asendatud tehnilisele dokumentatsioonile esitatavad nõuded,
- i) on kaasajastatud riiklikud eritingimused, normiviited ja kirjanduseviited.

Joonis 1 – Tüüpilise masina plokskeem

1 KÄSITLUSALA

Standardisarja IEC 60204 see osa kehtib töötamise ajal käsitsi mitteteisaldatavate masinate, sealhulgas koordineeritult koos töötavate masinate rühma elektriliste, elektrooniliste ja programmeeritavate elektrooniliste seadmete ja süsteemide rakendamise kohta.

MÄRKUS 1 IEC 60204 see osa on rakendusstandard ja ei ole ette nähtud tehnilise arengu piiramiseks ega takistamiseks.

MÄRKUS 2 IEC 60204 selles osas kasutatakse terminit „elektriline“ nii elektriliste kui ka elektrooniliste ja programmeeritavate elektrooniliste küsimuste kohta (st termin „elektriseadmed“ hõlmab nii elektrilisi, elektroonilisi kui ka programmeeritavaid elektroonilisi seadmeid).

MÄRKUS 3 IEC 60204 selles osas kasutatakse terminit „isik“ kõigi inimeste kohta, sealhulgas isikute kohta, kes on masina kasutaja või tema voliniku (või volinike) poolt määratud ja instrueeritud kõnesolevat masinat kasutama ja hooldama.

IEC 60204 selles osas käsitletavad seadmed algavad masinate elektriseadmete toitepunktist (vt **5.1**).

MÄRKUS 4 Nõuded elektrivarustuspaigaldiste kohta on esitatud standardisarjas IEC 60364.

IEC 60204 see osa kehtib elektriseadmete või nende osade kohta, mille nimi-vahelduvpinge ei ole üle 1000 V ega nimi-alalispinge üle 1500 V ja mille nimi-toitesagedus ei ole üle 200 Hz.

MÄRKUS 5 Teavet kõrgematel pingetel toimivate elektriseadmete või nende osade kohta on esitatud standardis IEC 60204-11.

IEC 60204 see osa ei haara kõiki nõudeid (nt järelevalve, blokeerimine või juhtimine), mida vajatakse või nõutakse muude standardite või eeskirjadega, et kaitsta isikuid muude ohtude eest, mis pole seotud elektriohuga. Masina igal liigil on omad nõuded adekvaatse ohutuse tagamiseks.

Standardi IEC 60204 see osa haarab spetsiaalselt terminiga **3.1.40** määratletud masinate elektriseadmeid, kuid pole nendega piiritletud.

MÄRKUS 6 Masinate näited, mille elektriseadmed on haaratud IEC 60204 selle osaga, on esitatud lisas C.

Standardisarja IEC 60204 see osa ei sätesta lisa- ega erinõudeid, mida võib rakendada elektriseadmete kohta masinates, mis näiteks

- on ette nähtud töötamiseks välisoludes (st väljapool hooneid ja muid kaitsvaid ehitisi),
- kasutavad, töötlevad või toodavad potentsiaalselt plahvatusohtlikke materjale (nt värve või saepuru),
- on ette nähtud kasutamiseks potentsiaalselt plahvatusohtlikus ja/või süttivas keskkonnas,
- tekitavad erilist ohtu teatud materjalide tootmisel või kasutamisel,
- on ette nähtud kasutamiseks kaevandustes,
- on õmblusmasinad, nende osad või süsteemid, mida käsitleb standard IEC 60204-31,
- on tõstemasinad, mida käsitleb standard IEC 60204-32,
- on pooljuhtelementide valmistamise seadmed, mida käsitleb standard IEC 60204-33.

IEC 60204 sellest osast on välja jäetud jõuahelad, milles elektrienergiat kasutatakse tööriistades otsestelt.

2 NORMIVIITED

Allpool nimetatud dokumendid, mille kohta on standardis esitatud normiviited, on kas tervenisti või osaliselt vajalikud selle standardi rakendamiseks. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

MÄRKUS CENELEC-is kehtib peatüki 2 asemel lisa ZA.

IEC 60034-1. Rotating electrical machines – Part 1: Rating and performance

IEC 60072 (kõik osad). Dimensions and output series for rotating electrical machines

IEC 60309-1. Plugs, socket-outlets, and couplers for industrial purposes – Part 1: General requirements

IEC 60364-1. Low voltage electrical installations – Part 1: Fundamental principles, assessment of general characteristics, definitions

IEC 60364-4-41:2005. Low-voltage electrical installations – Part 4-41: Protection for safety – Protection against electric shock

IEC 60364-4-43:2008. Low-voltage electrical installations – Part 4-43: Protection for safety – Protection against overcurrent

IEC 60364-5-52:2009. Low-voltage electrical installations – Part 5-52: Selection and erection of electrical equipment – Wiring systems

IEC 60364-5-53:2001. Electrical installations of buildings – Part 5-53: Selection and erection of electrical equipment – Isolation, switching and control

IEC 60364-5-53:2001/AMD1:2002

IEC 60364-5-54:2011. Low-voltage electrical installations – Part 5-54: Selection and erection of electrical equipment – Earthing arrangements and protective conductors

IEC 60417. Graphical symbols for use on equipment. Kättesaadav veebilehelt <http://www.graphical-symbols.info/equipment>

IEC 60445:2010. Basic and safety principles for man-machine interface, marking and identification – Identification of equipment terminals, conductor terminations and conductors

IEC 60529. Degrees of protection provided by enclosures (IP Code)

IEC 60664-1. Insulation co-ordination for equipment within low-voltage systems – Part 1: Principles, requirements and tests

IEC 60947-2. Low-voltage switchgear and controlgear – Part 2: Circuit-breakers

IEC 60947-3. Low-voltage switchgear and controlgear – Part 3: Switches, disconnectors, switch-disconnectors, and fuse combination units

IEC 60947-5-1:2003. Low-voltage switchgear and controlgear – Part 5-1: Control circuit devices and switching elements – Electromechanical control circuit devices

IEC 60947-5-1:2003/AMD1:2009

IEC 60947-5-5. Low-voltage switchgear and controlgear – Part 5-5: Control circuit devices and switching elements – Electrical emergency stop device with mechanical latching function

IEC 60947-6-2. Low-voltage switchgear and controlgear – Part 6-2: Multiple function equipment – Control and protective switching devices (or equipment) (CPS)

IEC 61140. Protection against electric shock – Common aspects for installation and equipment

IEC 61310 (kõik osad). Safety of machinery – Indication, marking and actuation

IEC 61439-1. Low-voltage switchgear and controlgear assemblies – Part 1: General rules

IEC 61558-1:2005. Safety of power transformers, power supplies, reactors and similar products – Part 1: General requirements and tests

IEC 61558-1:2005/AMD1:2009

IEC 61558-2-6. Safety of power transformers, power supplies, reactors and similar products for supply voltages up to 1 100 V – Part 2-6: Particular requirements and tests for safety isolating transformers and power supply units incorporating safety isolating transformers

IEC 61984. Connectors – Safety requirements and tests

IEC 62023. Structuring of technical information and documentation

IEC 62061. Safety of machinery – Functional safety of safety-related electrical, electronic and programmable electronic control systems

ISO 7010:2011. Graphical symbols – Safety colours and safety signs – Registered safety signs

ISO 13849-1. Safety of machinery – Safety-related parts of control systems – Part 1: General principles for design

ISO 13849-2. Safety of machinery – Safety-related parts of control systems – Part 2: Validation

ISO 13850:2006. Safety of machinery – Emergency stop function – Principles for design

EE MÄRKUS 1 Ülalloetletuist on selle eestikeelse standardi jäostumise hetkel eestikeelsena avaldatud allpool nimetatud dokumendid.

EVS-EN 60034-1:2010. Pöörlevad elektrimasinad. Osa 1: Tunnussuurused ja talitusviisid

EVS-HD 60364-1:2008+A11:2017. Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 1: Põhialused, üldiseloomustus, määratlused

EVS-HD 60364-4-41:2017. Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 4-41: Kaitseviisid. Kaitse elektrilöögi eest

EVS-HD 60364-4-43:2010. Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 4-43: Kaitseviisid. Liigvoolukaitse

EVS-HD 60364-5-52:2011+A11:2017. Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 5-52: Elektriseadmete valik ja paigaldamine. Juhistikud

EVS-HD 60364-5-534:2016. Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 5-53: Elektriseadmete valik ja paigaldamine. Turvalahutamine, lülitamine ja juhtimine. Jaotis 534: Transientliigpingekaitsevahendid

EVS-HD 60364-5-54:2011+A11:2017. Madalpingelised elektripaigaldised. Osa 5-54: Elektriseadmete valik ja paigaldamine. Maandamine ja kaitsejuhid

EVS-EN 60445:2017. Inimese-masina-liidese üld- ja ohutuspõhimõtted, märgistus ja tuvastamine. Seadmeklemmid, juhtide otsastuste ja juhtide tuvastamine

EVS-EN 60529:2001+A2:2014. Ümbristega tagatavad kaitseasmed (IP-kood)

EVS-EN 60664-1:2008. Madalpingepaigaldistes kasutatavate seadmete isolatsiooni koordinatsioon. Osa 1: Põhimõtted, nõuded ja katsetused

EVS-EN 60947-2:2017. Madalpingelised lülitusaparaadid. Osa 2: Kaitselülitid

EVS-EN 60947-6-2:2005. Madalpingelised lülitusaparaadid. Osa 6-2: Mitmetoimelised aparaadid. Juhtimis- ja kaitselülitid

EVS-EN 60947-6-2:2005/A1:2007

EVS-EN 61140:2016. Kaitse elektrilöögi eest. Ühisnõuded paigaldistele ja seadmetele

EVS-EN 61439-1:2012. Madalpingelised aparaadikooted. Osa 1: Üldreeglid

EE MÄRKUS 2 Ajakohane teave dateerimata viidatud dokumentide uusimatest väljaannetest ja võimalikest muudatustest on leitav Standardikeskuse e-poest.

EE MÄRKUS 3 Standardisarja IEC 60417 kõik varem ilmunud osad on kehtetuks tunnistatud ja asendatud IEC andmebaasiga <http://www.graphical-symbols.info/equipment>.

3 TERMINID, MÄÄRATLUSED JA LÜHENDID

3.1 Terminid ja määratlused

Standardi rakendamisel kasutatakse allpool esitatud termineid ja määratlusi.

EE MÄRKUS 1 Eestikeelses standardis on terminid (oskussõnad) esitatud eesti, inglise, prantsuse ja saksa keeles, määratlused eesti ja inglise keeles. Inglis- ja prantsuskeelsed terminid on võetud lähtestandardi originaltekstist, saksakeelsed terminid rahvusvahelisest elektrotehnika sõnastikust. Prantsus- ja saksakeelsete terminite grammaticaline mees-, nais- või kesksugu on tähistatud vastavalt tähtedega *m*, *f* ja *n*, mitmus lisatähega *p*.

EE MÄRKUS 2 Terminid on esitatud ingliskeelsete terminite tähestikulises järjekorras.

3.1.1

aktivaator

en actuator

fr organe de commande *m*

de Bedienteil *n*

seadme või seadise osa, millele on ette nähtud rakendada väline aktiveerimistoime

MÄRKUS 1 Aktivaator võib kujutada endast käepidet, tõmbenuppu, surunuppu, rullikut, varbkolbi jne.

MÄRKUS 2 On aktiveerimisvahendeid, mis ei vaja välist aktiveerimisjõudu, vaid ainult aktiveerimistoimet, nt puutetundlik ekraan.

MÄRKUS 3 Vt ka termin **3.1.39**.

part of a device to which an external action is to be applied

Note 1 to entry: The actuator may take the form of a handle, knob, push-button, roller, plunger, etc.

Note 2 to entry: There are some actuating means that do not require an external actuating force, but only an action, e.g. touchscreens.

Note 3 to entry: See also 3.1.39.

3.1.2

ümbruse temperatuur, ümbrustemperatuur

en ambient temperature

fr température ambiante *f*

de Umgebungstemperatur *f*